
3. PŘEROZDĚLOVACÍ POLITIKA

Pohádka č. 2

„...consider this simple parable: There are two societies. In one, everyone makes a living at some occupation – say fishing – in which the amount people earn over the course of year is fairly closely determined by their skill and effort. Incomes will not be equal in this society – some people are better at fishing than others, some people are willing to work harder than others – but the range of incomes will not be that wide. And there will be a sense that those who catch a lot of fish have earned their success. In the other society, the main source of income is gold prospecting. A few find rich mother lodes and become wealthy. Others find smaller deposits, and many find themselves working very hard for very little reward. The result will be a very unequal distribution of income. Some of this will still reflect effort and skill: Those who are especially alert to signs of gold, or willing to put in longer hours prospecting, will on average do better than those who are not. But there will be many skilled, industrious prospectors who do not get rich and a few who become immensely so.” (Paul Krugman – The Accidental Theorist 1999, p. 53-54)

Několik citátů

- *„Každý podle svých schopností, každému podle jeho potřeb“ (Karel Marx)*
- *„Všechna zvířata jsou si rovna, ale některá jsou si rovnější“ (Georgie Orwell)*
- *„Není totiž nic pravicového na obhajobě nerovností mezi lidmi a není ani nic výlučně levicového na kritice velkých nerovností příjmů a bohatství.“ (Václav Klaus)*
- *„Život není spravedlivý. Je pokušením věřit, že vláda může spravit to, co příroda pokazila. Ale je také důležité si uvědomit, že za mnohé věříme nespravedlnosti, kterou tak odsuzujeme.“ (Milton Friedman)*
- *„V některých intelektuálních kruzích touha po rovnosti ve výsledku se stala předmětem nábožné víry: každý by měl doběhnout ve stejnou chvíli. Jak říká Dodo v „Alence v říši divů“, „každý vyhrál a musí dostat cenu“ (Milton Friedman)*
- *Kapitalismu je vlastní jedna vada: nerovnoměrné rozdělení bohatství. Socialismu je vlastní naproti tomu jedna ctnost: rovnoměrné rozdělení bídy. (Winston Churchill)*

Prvotní rozdělení příjmů

- Výrobní faktory: Práce, Kapitál, Nemovitosti
- Nabídka a poptávka na trhu výrobních faktorů
- Determinanty nabídky a poptávky na trhu výrobních faktorů
- $TR = P \times Q$

Rozdělení důchodů ve společnosti

V tržních ekonomikách dochází k **nerovnoměrnému rozložení důchodů** mezi jednotlivci.

Tyto rozdíly v důchodech mezi jednotlivci mají **příčinu v rozdílném bohatství** domácností (rozdíly ve vlastnictví půdy a kapitálu) a v **rozdílu ve mzdách** (rozdílná hodnota lidského kapitálu).

Rozdíly ve vybavení jednotlivců fyzickým a lidským kapitálem tak **způsobují** jejich **důchodovou nerovnost**.

Původní rozdělení důchodů ve společnosti je tak **kombinací vlivů**, které jednotlivec **nemůže ovlivnit** (dědictví, rodinný původ,) a faktorů, které **ovlivnit může** (vlastní úsilí, snaha o sebevzdělávání).

Přerozdělovací politika

Přerozdělovací (redistribuční) politika se pak snaží změnit toto původní rozdělení důchodů.

Její existence v rámci hospodářské politiky je **ospravedlňována** argumenty, že výchozí rozdělení důchodů může vést k **sociálním tvrdostem**.

Integrální součástí přerozdělovací politiky je **podpora příjmů chudých domácností**.

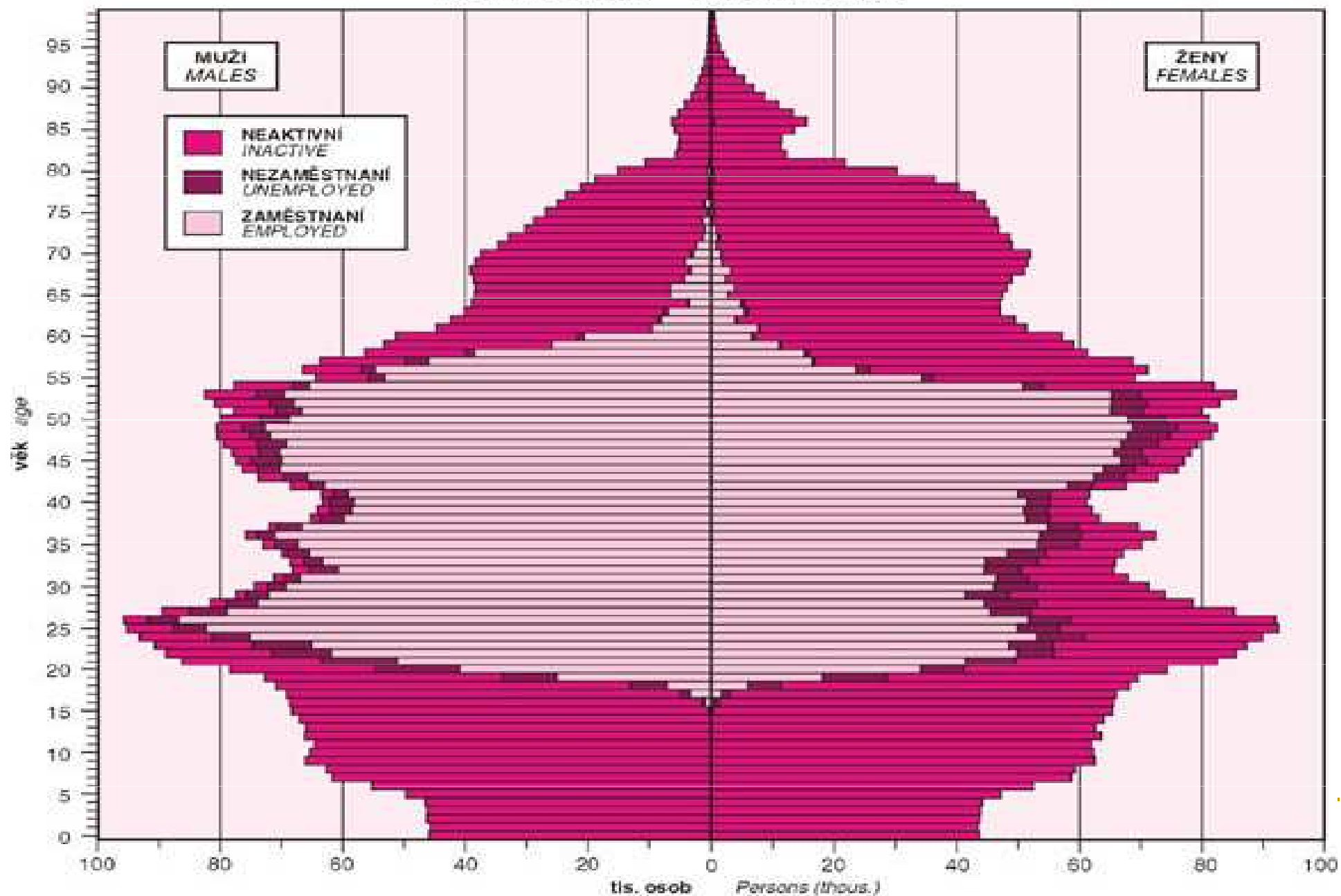
Rozdělení příjmů a přerozdělovací politika

- Původní rozdělení příjmů → Státní přerozdělovací politika → Soukromá přerozdělovací politika
- Ideologie a etika přerozdělování:
 - a) mám se rozdělit?
 - b) dobrovolně nebo povinně?
- Jednotlivec x Domácnost x Rodina x Komunita x Zaměstnavatel x Stát
- Spravedlnost; etika; solidarita

EKONOMICKÁ SKLADBA OBYVATELSTVA PODLE VĚKU

ACTIVITY STATUS OF POPULATION BY AGE

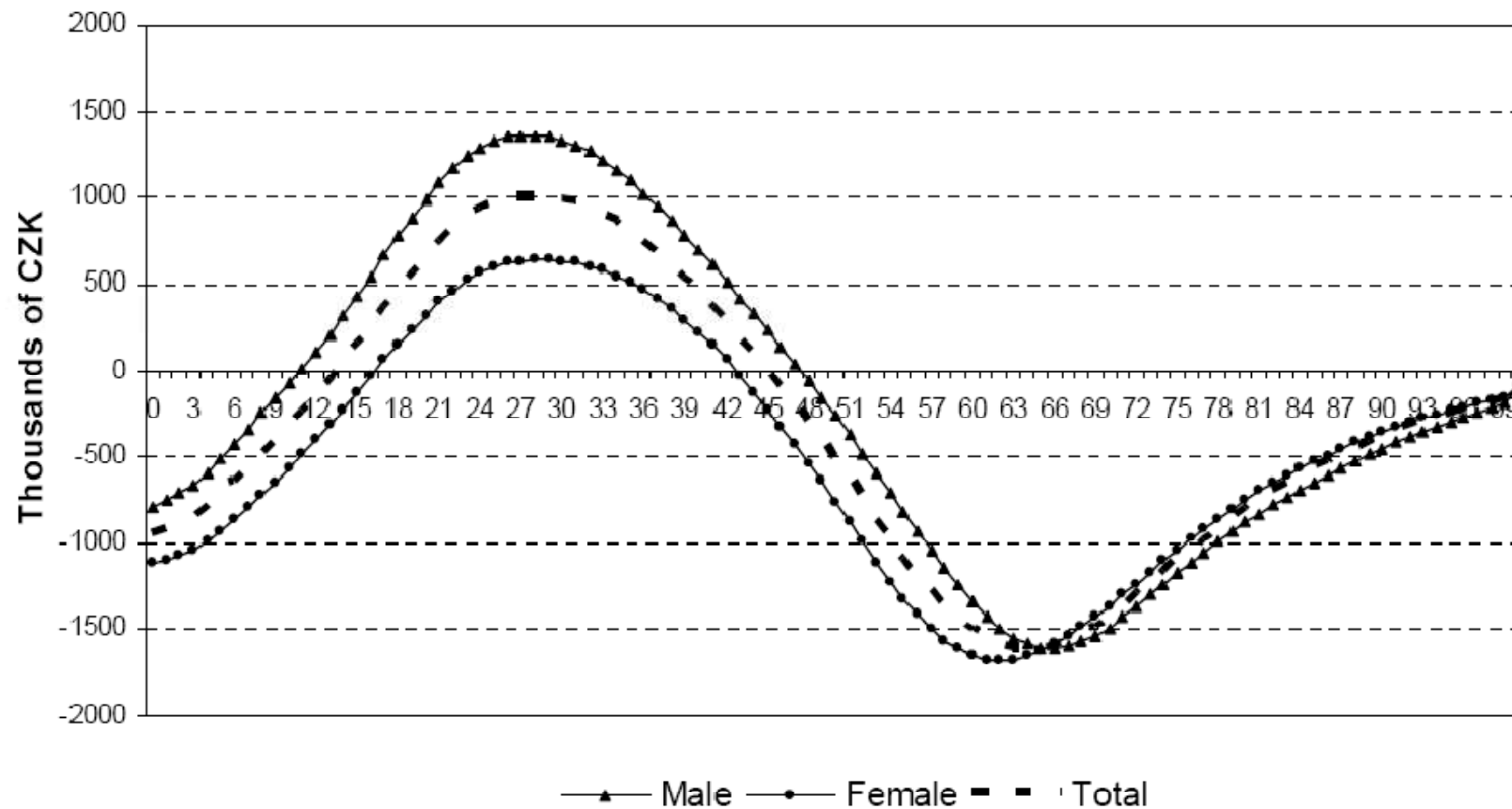
4. ČTVRTLETÍ 2000 4th QUARTER 2000

K. Dybczak: Generational Accounts in the CR

http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/en/research/research_publications/cnb_wp/download/cnbwp_2006_02.pdf

Figure 1: Generational Accounts of Current Generations by Gender (2004, thousand CZK)

Welfare state

Nicholas Barr: *The Welfare State as Piggy Bank* (2001)

Of the many purposes of the welfare state, two stand out:

- ❑ As a series of institutions that provide poverty relief, redistributive income and wealth, and reduce social exclusion (the Robin Hood function)
- ❑ As a series of institutions that provide insurance and offer a mechanism for redistribution over the life cycle (the piggy bank function)

Income x In-kind transfers

Income transfers = cash (penze, sociální dávky, dávky nezaměstnanosti)

In kind transfers = transfers of goods and services (zdravotnictví, školství)

Příjmy domácností, ČR, 2006

Zdroj: MF ČR

Běžné příjmy:	2.408 mld.
Náhrady zaměstnancům	1.344 mld.
- mzdy a platy	1.015 mld.
- soc. přísp. zaměstnavatelů	329 mld.
Příjmy ze samozaměstnání	485 mld.
Důchody z vlastnictví	101 mld.
Sociální dávky	376 mld.
Ostatní transfery	102 mld.

Výdaje domácností, ČR, 2006

Zdroj: MF ČR

Běžné příjmy	2.408
Přímé daně.....	652
- Sociální příspěvky.....	501
- Daně z důchodů a jmění.....	151
Placené transfery.....	127
Disponibilní důchod.....	1.629
Spotřeba.....	1.538
Úspory.....	91

Determinace mezd

Hlavní podíl na důchodech z výrobních faktorů představují mzdy.

Determinace mezd:

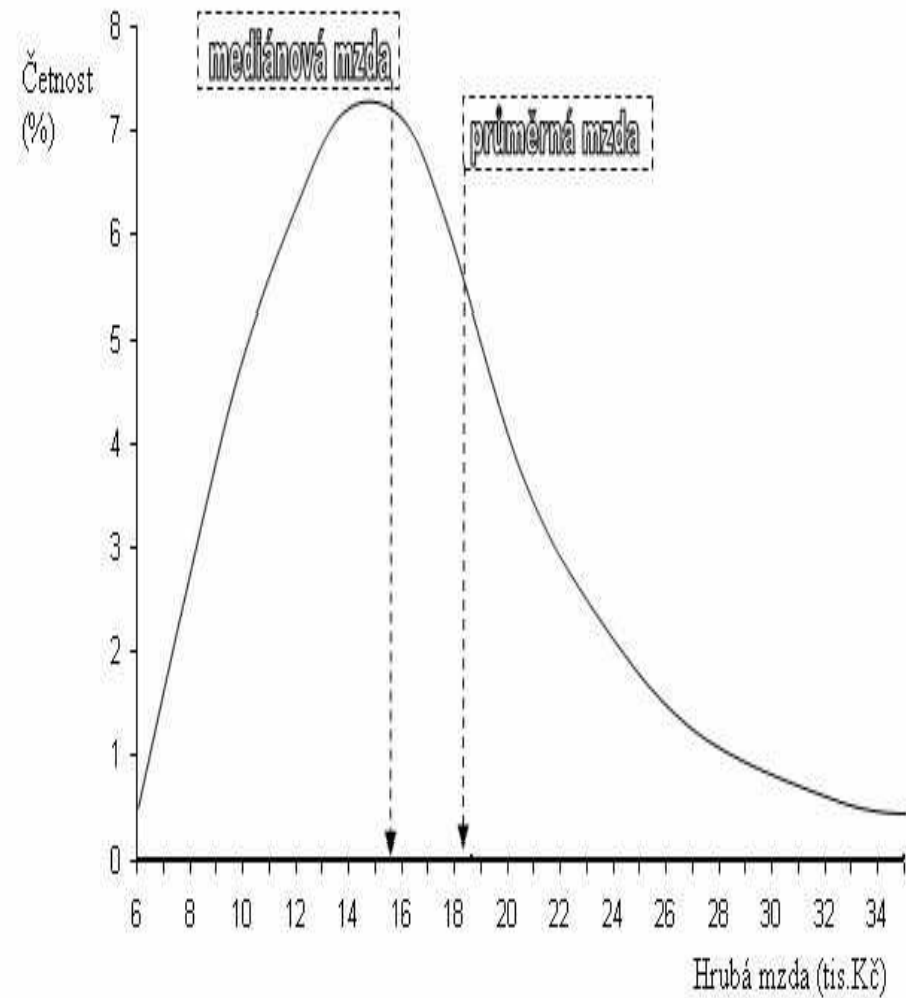
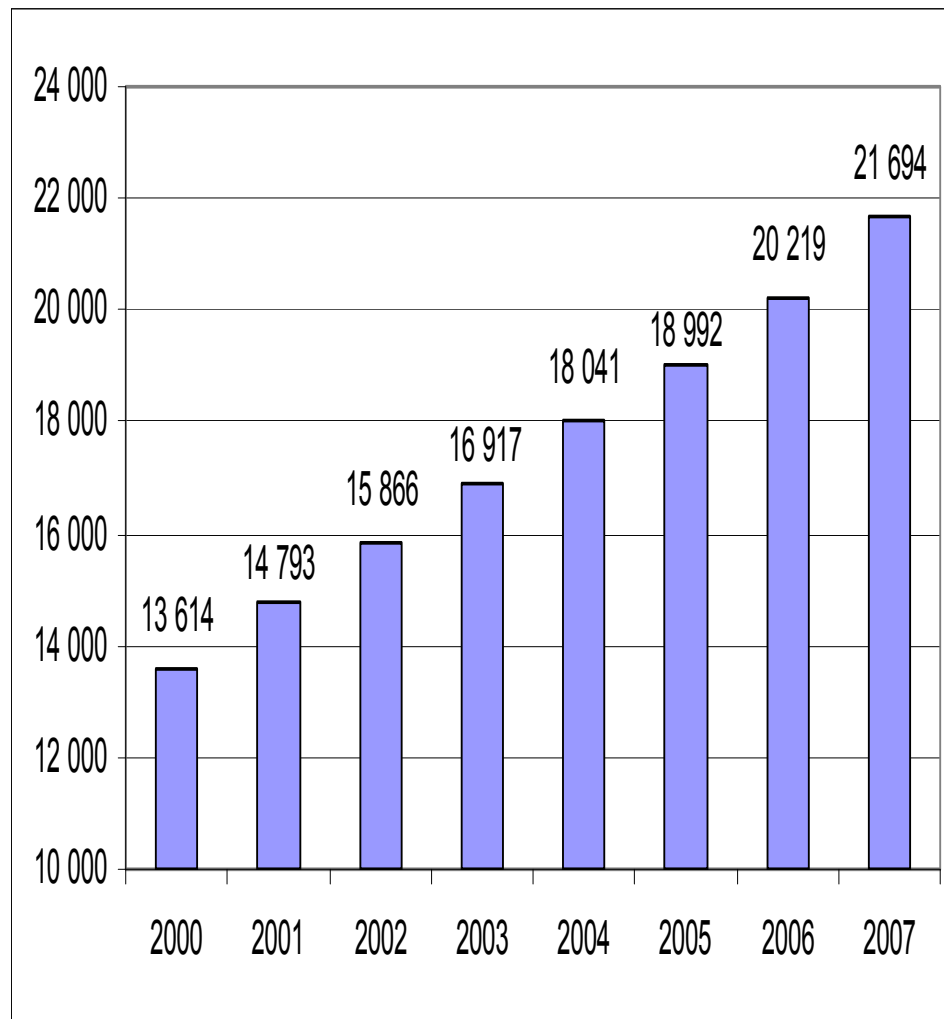
- **Kompenzující rozdíly ve mzdách** = rozdíl ve výši mezd vyplývající z vyrovnávání nepeněžních charakteristik různých profesí
- **Rozdílná hodnota lidského kapitálu** = (lidský kapitál představuje akumulaci investic do pracovní síly) je určovaná především rostoucí hodnotou kvalifikace; vzdělání se vyplácí
- **Talent, úsilí, náhoda**; jaký je poměr?
- **Alternativní pohled na vzdělání – signalizace schopností**; jaký je poměr získaných schopností a signalizace?
- **Ekonomie superhvězdy** = fenomén vítěz bere vše.
- **Diskriminace** = diskriminace vzniká tehdy, pokud trh nabízí různé příležitosti podobným jedincům, kteří se liší pouze rasou, pohlavím věkem nebo jinými osobními vlastnostmi; diskriminace ze strany zaměstnavatelů a zákazníků
- **Srovnatelná hodnota** = doktrína, podle níž by povolání považovaná za srovnatelná měla být placena stejně.

Otázky....

Proč si špičkový fotbalista vydělá více než špičkový chirurg?

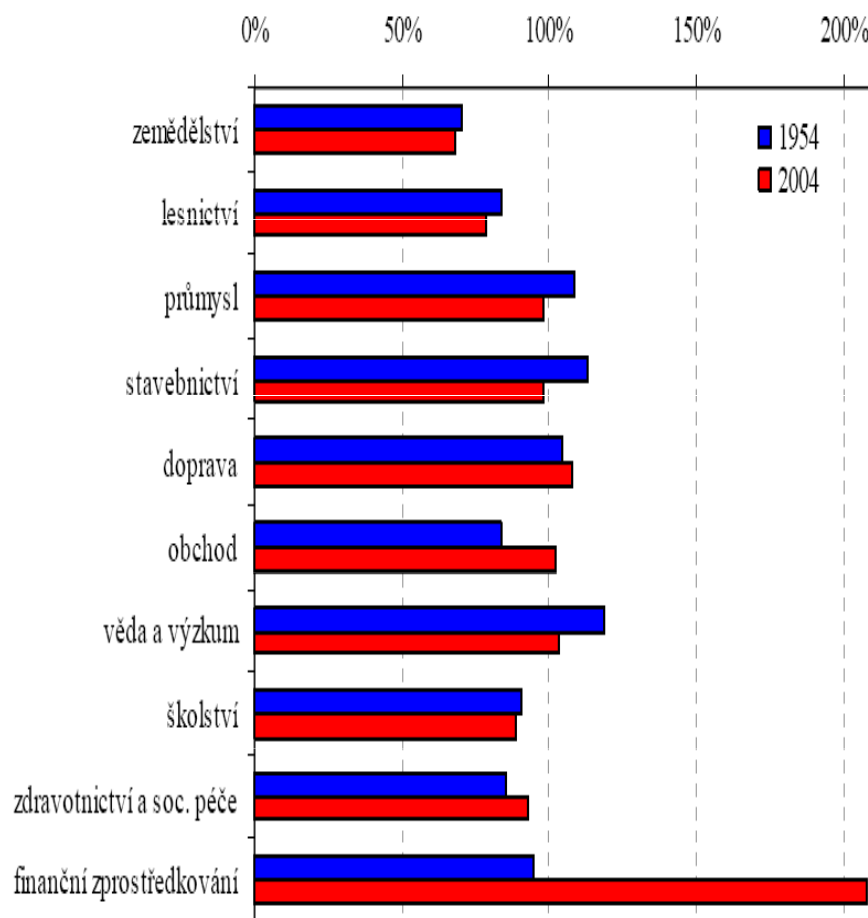
Měli by být učitelé, lékaři a úředníci placeni podle výkonu?

Průměrná mzda

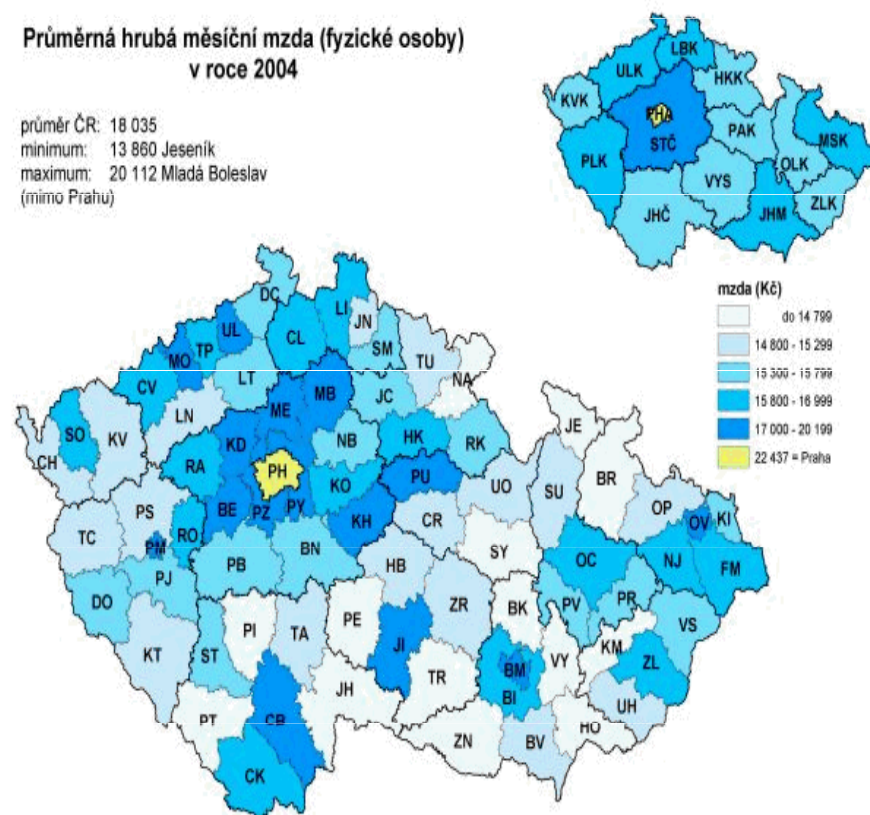
Strukturální a geografické nerovnosti

Obr. 3: Mzdové relace před padesáti lety a nyní (průměrná mzda = 100 %)

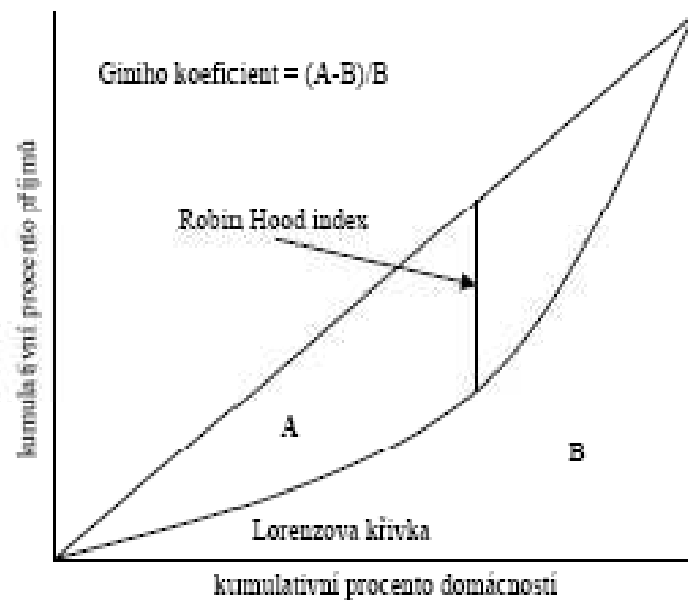
Průměrná hrubá měsíční mzda (fyzické osoby)
v roce 2004

průměr ČR: 18 035
minimum: 13 860 Jeseník
maximum: 20 112 Mladá Boleslav
(mimo Prahu)

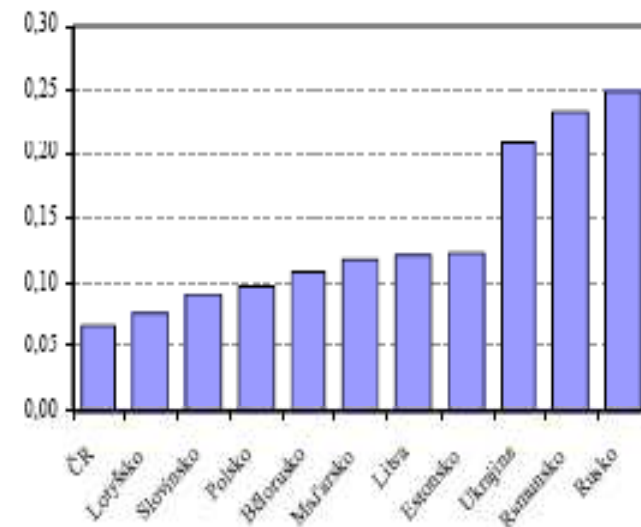

Gini koeficient

Obr. 1: Indikátory nerovnosti v distribuci příjmů

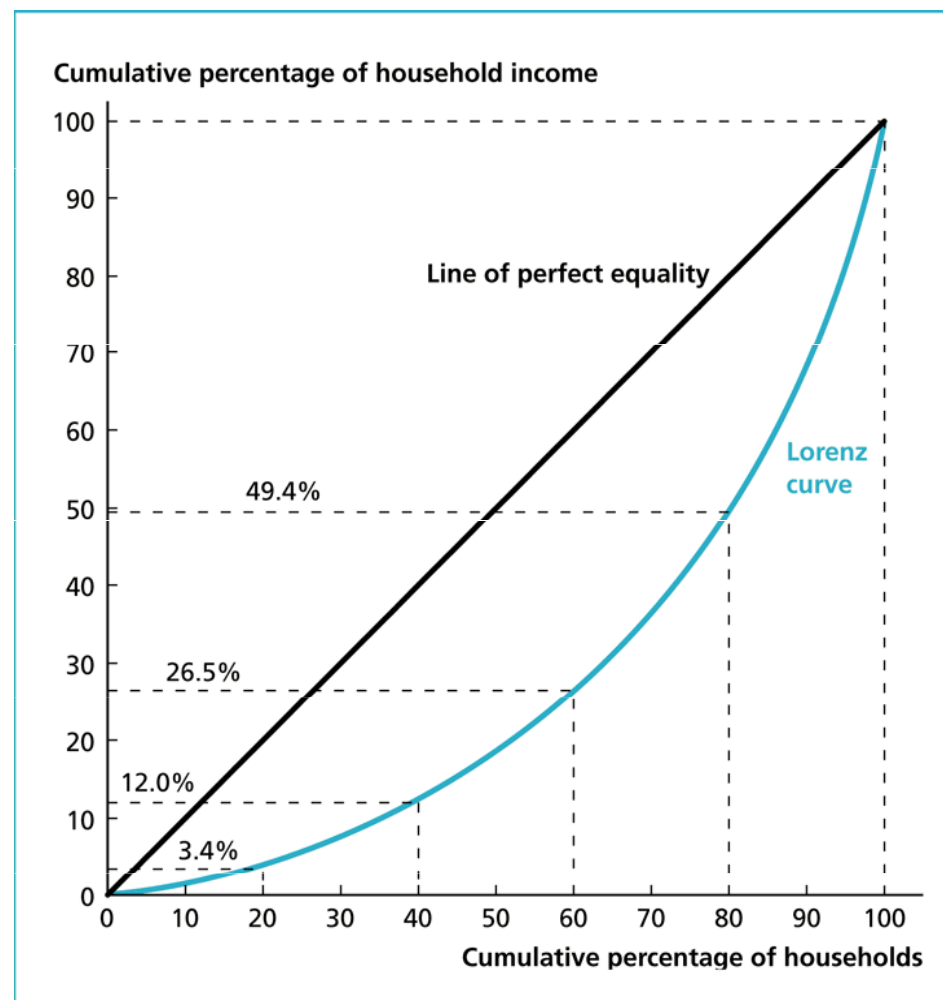
Obr. 3: Rozsah změn v distribuci příjmů ve střední a východní Evropě (změna Giniho koeficientu v období 1989-2001)

Zdroj: UNICEF (u Polska jde o rozdíl mezi roky 1989 a 1999, u Estonska o změnu v období 1989-2000)

Lorenzova křivka – USA 2006

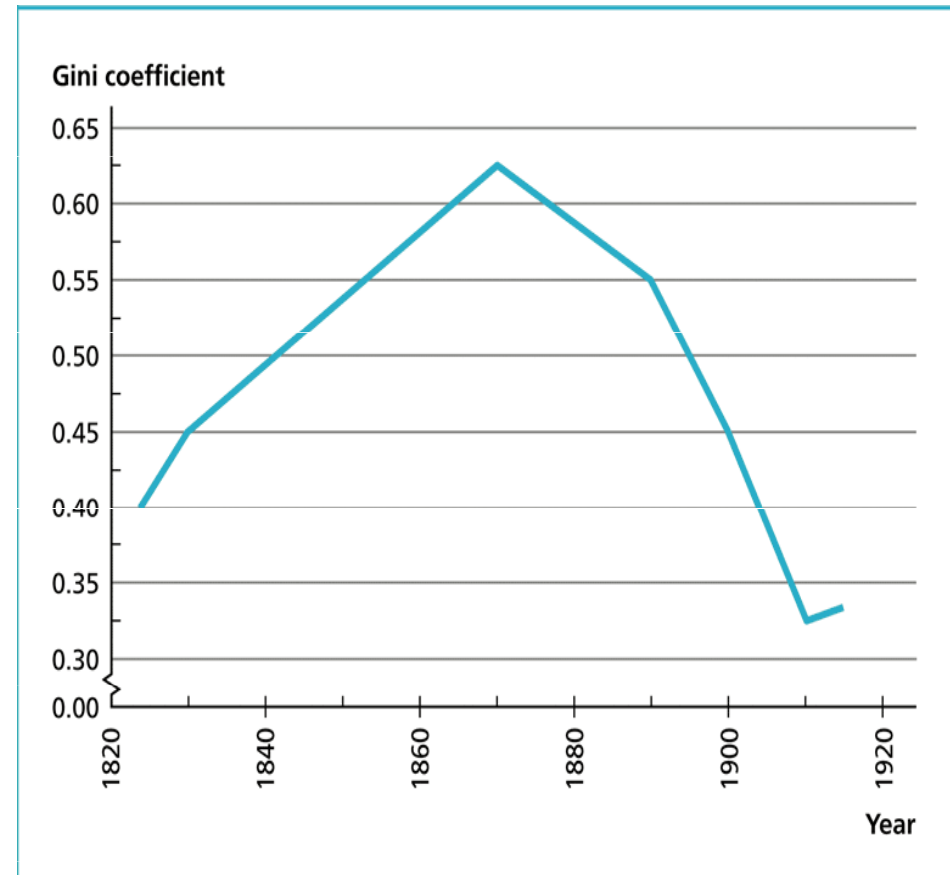
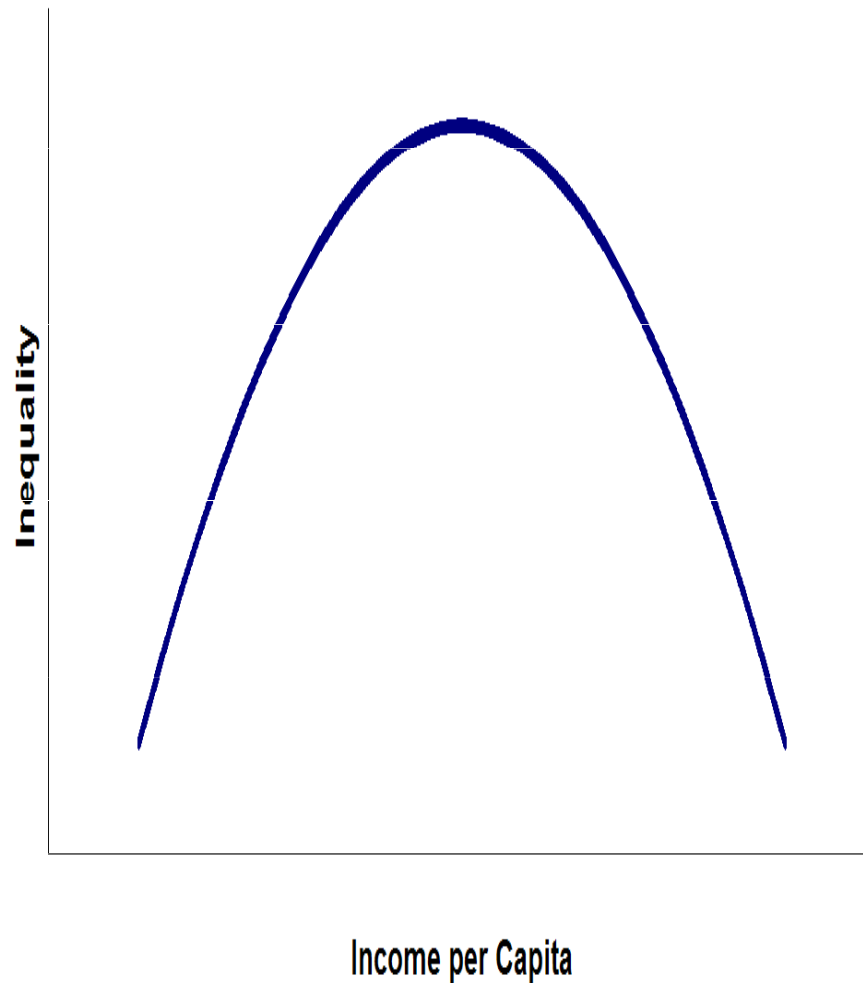
Zdroj: Weil (2008)

Source: De Navas-Walt, Proctor, and Smith (2007).

Kuznetsova křivka

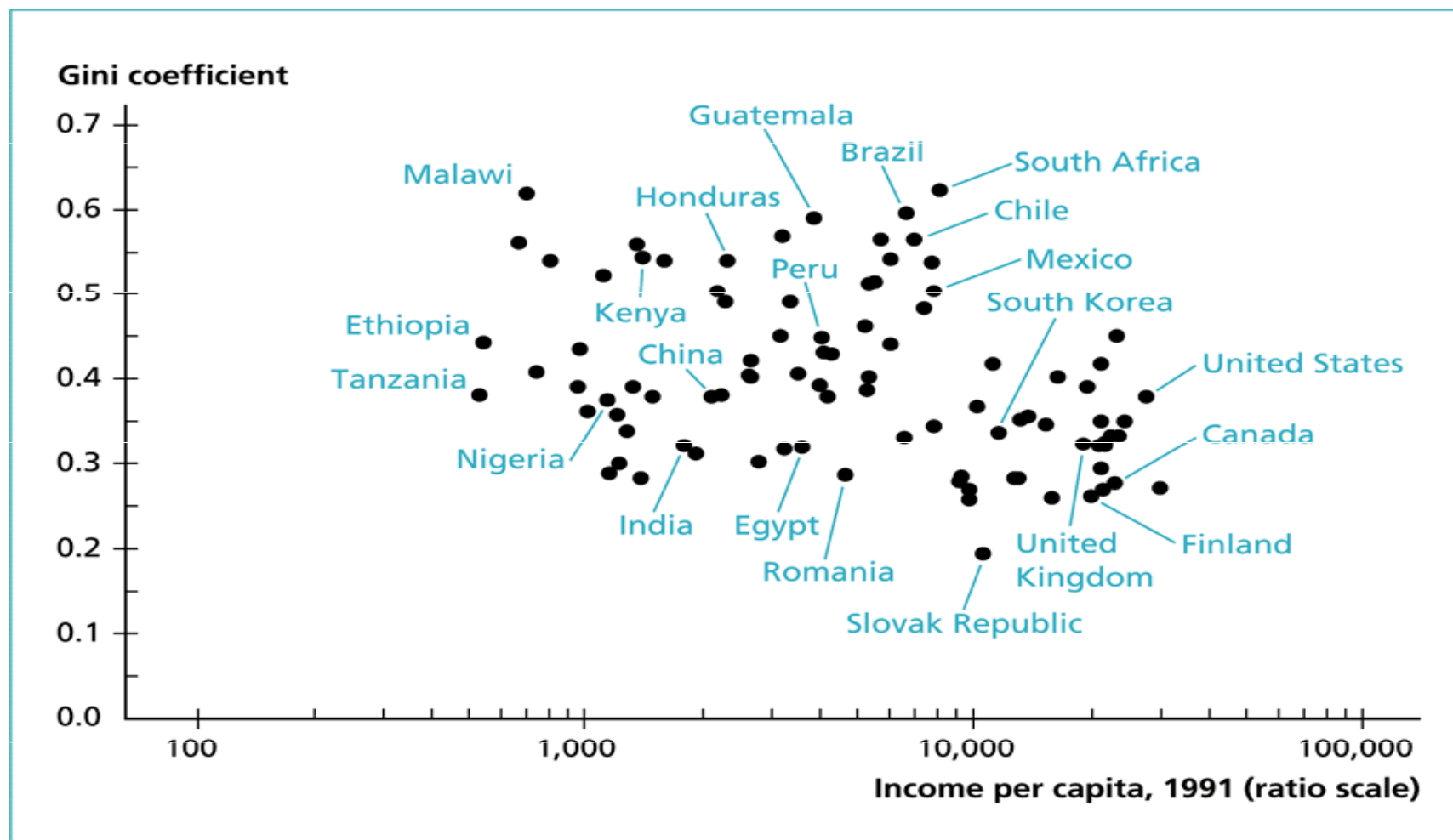
Anglie a Wales 1823-1915 Zdroj: Weil (2008)

Source: Williamson (1985).

HDP x nerovnost

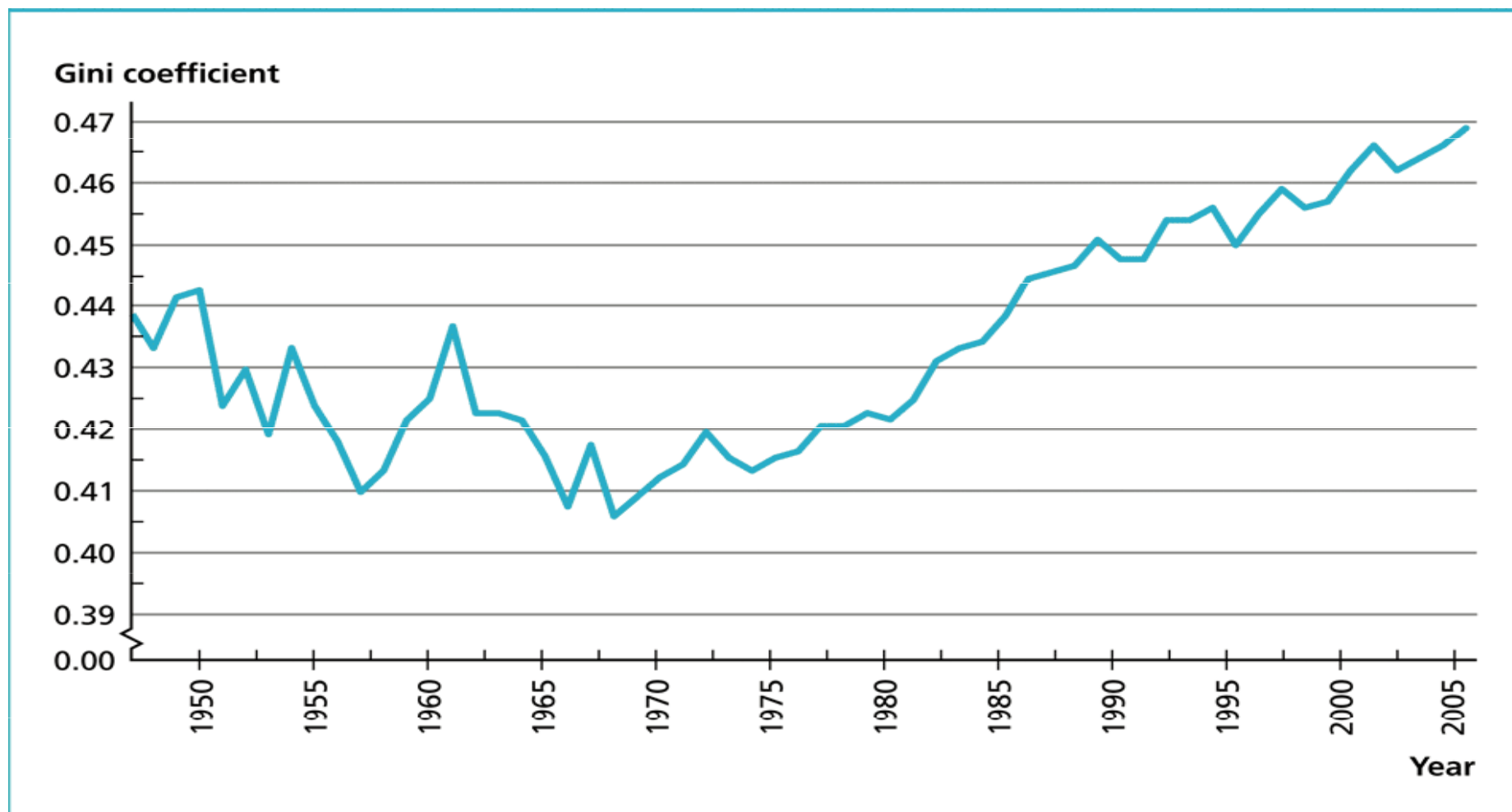
Zdroj: Weil (2008)

Source: Deininger and Squire (1996), Heston et al. (2002).

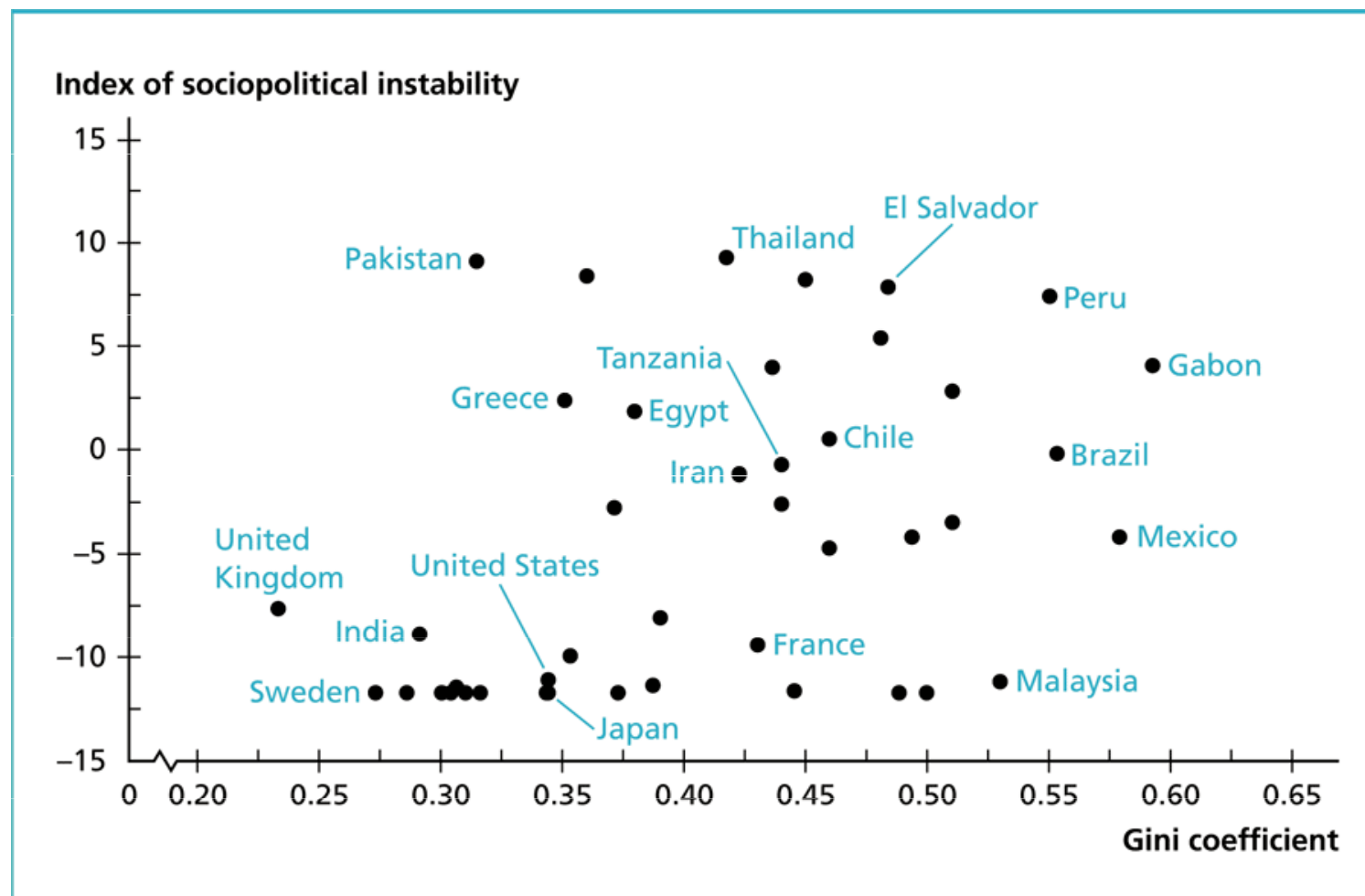
Příjmová nerovnost USA; 1947-2005

Zdroj: Weil (2008)

Sources: Weinberg (1996); Jones and Weinberg (2000); DeNavas-Walt, Proctor, and Smith (2007).

Figure 13.14 Relationship Between Income Inequality and Sociopolitical Instability

Sources: Alesina and Perotti (1996), Deininger and Squire (1996).